

**КУ «Централізована міська бібліотечна система для дорослих» м.
Одеси**

Центральна міська бібліотека ім. І. Франка

Організаційно-методичний відділ

Методико-інформаційний матеріал

Голосні читання- як форма популяризації книги.

Упорядник і редактор:

Завідуюча ОМВ

Дементьєва С.

Одеса, 2025

Голосні читання (читання вголос) – форма соціокультурної діяльності бібліотек, спрямована на популяризацію книги, залучення користувачів до процесу читання, виховання в них комунікативних навичок і компетенцій, вдумливого сприйняття текстів шляхом публічного прочитання творів.

Цілями читання вголос є виховання первісних навичок читацької культури та поглибленого самостійного читання, розвиток критичного мислення. Колективні голосні читання літературних творів позитивно впливають на розум, почуття читачів, розвивають їхню уяву, особливо якщо ці заходи супроводжуються спільним обговоренням прочитаного. Одночасно у слухачів ненав'язливо формуються потреба в користуванні бібліотекою для освіти, дозвілля і саморозвитку, повага до книжки як джерела знань.

Думаю, ви всі знаєте, що є навіть Всесвітній день читання вголос. Його щорічно відзначають у першу середу лютого. Цю подію започаткував міжнародний освітній проєкт «LitWorld» у 2010 році.

Читання вголос – це відкритий діалог дитини зі світом. Голосне читання стимулює розвиток мозку та формує словниковий запас дитини, розвиває увагу й уяву.

Читання є невіддільною частиною навчання людей. Хоча багато людей читають мовчки або тихо про себе, читання вголос відіграє ключову роль у розвитку навичок грамотності. Сьогодні ми розглянемо переваги читання вголос, чому це важливо, а також поради щодо того, як максимально використати уроки читання вголос.

Коли люди читають мовчки, може бути важко зрозуміти значення слів. Проте читання вголос допомагає покращити розуміння, задіявши кілька органів чуття. Люди чують слова,

бачать слова на сторінці та відчують ритм мови. Це допомагає їм краще зрозуміти текст і зв'язатися з історією.

Розглянемо 5 основних переваг читання вголос.

Перевага 1: покращує розуміння

Першою перевагою читання вголос є його здатність покращувати розуміння. Читаючи вголос, люди краще зосереджують увагу на текст та встановлюють зв'язок між тим, що вони читають, і тим, що вони вже знають. Це сприяє кращому розумінню та кращому розумінню тексту.

Перевага 2: підвищує рівень читання

Читання вголос — чудовий спосіб підвищити рівень читання людини. Слухаючи плавне читання, люди можуть навчитися читати з кращою плавністю та виразністю. Це, своєю чергою, покращує їхній рівень читання та дозволяє їм читати самостійно з більшою легкістю.

Перевага 3: покращує навички грамотності

Читання вголос також допомагає покращити навички грамотності, такі як словниковий запас і розуміння. Слухаючи слова, вимовлені правильно та в контексті, люди можуть ідентифікувати та вивчати нові слова. Покращене розуміння також допомагає людині краще зрозуміти повідомлення автора та мету тексту.

Перевага 4: Читання вголос може покращити роботу пам'яті

Деякі дослідження показали, що читання вголос покращує пам'ять, а робоча пам'ять має суттєвий вплив на те, як ми розвиваємо здібності до грамотності. Колін Маклеод, психолог з Університету Ватерло, провів широке дослідження впливу читання вголос на пам'ять і послідовно доводив, що це покращує запам'ятовування.

Кілька досліджень, проведених протягом понад десяти років, підтвердили ці результати.

В одному із досліджень групі дітей віком від семи до десяти років дали список слів і попросили прочитати деякі речення вголос, а іншим - мовчки. Після читання вони правильно визначили 87% нових слів, але лише 70% ті, хто читали мовчки.

Перевага 5: читання вголос покращує активне слухання та розуміння

Коли ви читаєте вголос або чуєте, як хтось читає, ваш розум зосереджений як на звуках, які видають слова, так і на їхньому значенні, що є напруженою когнітивною вправою, яка покращує розуміння.

Читання вголос сприяє активному слуханню, яке виходить за рамки простого слухання слів і містить їхнє засвоєння. Крім того, останні дослідження вказують на таке розуміння.

Як читання вголос допомагає читачам із труднощами?

Читання вголос особливо важливе для читачів із труднощами, **які можуть мати труднощі з розумінням або плавністю.**

Слухаючи вільного читача, читачі з труднощами можуть навчитися читати плавніше та з більшою виразністю. Крім того, читання вголос допомагає читачам, які мають труднощі, краще зрозуміти текст.

Важливу роль в читанні вголос відіграють аудіокниги.

Аудіокниги — чудовий ресурс для читання вголос. Вони дозволяють учням почути плавне читання та можуть бути використані для представлення нових тем чи історій.

Аудіокниги також надають читачам, які мають труднощі, можливість почути та зрозуміти текст, який їм може бути надто важко прочитати самотійно.

Які існують прийоми, щоб зацікавити ваших читачів під час читання вголос?

Є багато прийомів, щоб зацікавити читачів під час занять читання вголос. Один із простих методів — регулярно зупиняти розповідь і ставити запитання чи робити прогнози. Ви також можете використовувати реквізит або наочні посібники, щоб допомогти учням зв'язатися з історією.

Чому важливо дозволити читачам читати вголос?

Дозвіл читачам читати вголос дає їм можливість практикувати власні навички читання та набути впевненості. Це також допомагає їм з'єднатися з текстом і зрозуміти його на вищому рівні. Заохочуйте читачам читати вголос один одному, з партнером або в малих групах.

Які переваги просити дітей читати вголос своїм одноліткам?

Попросити дітей читати вголос своїм одноліткам допомагає створити сприятливе середовище та сприяє взаємному навчанню. Це також дає читачам, які мають труднощі, можливість відпрацювати свої навички в безпечному середовищі та може підвищити їхню впевненість.

Висновок

Головні переваги читання вголос – це покращене розуміння, підвищення рівня читання та зміцнення навичок грамотності. Читання вголос допомагає читачам із труднощами, сприяє вільному мовленню та дозволяє учням практикуватися та набути впевненості у своїх навичках читання.

Крім тих переваг, читання вголос, які я вже назвала, існує ще кілька, наприклад:

1. Читання вголос формує словниковий запас. Під час сторітаймів (дорослий читає вголос групі дітей) діти дізнаються (і вчать розпізнавати та вимовляти) значно більше нових слів, ніж під час звичайного спілкування.

2. Позитивні враження та теплі спогади про почуті від когось, кого любиш, історії можуть прищепити любов до читання на все життя. Лауреат Американської літературної премії ПЕН/Фолкнер Том Корагессан Бойл під час виступу на Книжковому фестивалі у Лос-Анджелесі в 2017 році розповів, що навчився читати не в школі, а під час читання вголос разом із мамою — і коли він читає щось зараз, він усе ще чує її голос у голові.
3. Це дає дітям зразок для наслідування. Діти навчаються спостерігаючи та наслідуючи. Читання вголос дозволяє їм почути, як звучить мова. Ви також можете показати, як аналізувати історію, як з'ясовувати значення слів, використовуючи підказки контексту тощо.
4. Це спосіб відкрити класику. Діти можуть бути налякані складною мовою Шекспіра або старомодним стилем Джейн Остін у школі, але в затишній домашній атмосфері ви можете оживити текст, відтворюючи голоси різних персонажів та заповнюючи прогалини в історії.
5. Це допомагає обговорювати складні проблеми. Діти можуть не сприймати ваші повчальні лекції про те, як варто та як не варто поводитися у різних ситуаціях. А читання історій про героїв, які борються із серйозними проблемами та наслідками своїх вчинків, або зіштовхуються з цькуванням, расизмом, релігійними чи етнічними упередженнями, гендерною дискримінацією тощо, є хорошим способом говорити про складні та актуальні для дітей питання.
6. Це можливість дослідити жанрове розмаїття. Читання вголос дозволяє батькам познайомити дітей з різними типами книг і розповідей, допомогти їм зрозуміти, які саме їм подобаються найбільше. Крім того, читання книжок різних жанрів розвиває різні види знання. Спробуйте поезію, сатиру, манга й автобіографії.

7. Це своєрідний портал до інтересів ваших дітей. Читання книжок, які подобаються вашим дітям (науково-фантастичних, фантастичних, містики, трилерів, графічних романів, норвезької міфології — чого завгодно!), дозволяє вам ділитися й спілкуватися з ними на рівних.
8. Це пробуджує цікавість і спрагу до навчання. Пізнавальна література також гарно читається вголос. Існує чимало дитячих нон-фікшн видань, що є не менш захопливим за художні книжки. А разом із дітьми старшого віку та підлітками можна спробувати читати вголос книжки чи статті журналістів про актуальні світові проблеми і події.

Впровадити читання вголос просто. Читайте вголос своїм читачам, заохочуйте їх читати вголос один одному та використовуйте аудіокниги чи реквізит, щоб покращити враження. Завдяки регулярним заняттям з читання вголос ваші читачи розвинуть навички грамотності та любов до читання.

Розкажу трохи про закордонний досвід читання вголос.

Наприклад.

За кордоном зустрічі з письменниками відбуваються як сеанси читання вголос. Письменник читає фрагменти своєї книги присутнім. Подібні «сеанси» читання можна з успіхом проводити у шкільної бібліотеці.

Причому для читачів різного віку: для однорідних груп читачів, для змішаних груп, для дітей та батьків. Наприклад:

«Читаємо за шкільною програмою», «Програма позакласного читання», «Читаємо класику» та ін.

У Великобританії бібліотекарі використовують методику раннього

залучення до бібліотеки та читання. Один раз на тиждень у бібліотеці для дітей, працює дитячий клуб "Маленький читайка". Бібліотекарі використовують синкретичний (злитий) підхід у роботі з дітьми: трішки гучного читання, трішки малювання та розфарбовування, трішки гри, стопку книг – із собою, для домашнього читання.

У Франції читають книги в поліклініках для дітей, які чекають на черги біля кабінетів лікарів; для читання вибираються барвисті книги, щоб діти могли не лише слухати, а й розглядати картинки у книгах. Тут читають книги на вулиці для тих, хто хоче слухати. Ініціатор руху Марк Роже багато років ходить по населеним пунктам і читаємо дітям книги вголос.

Дуже незвичайний метод використали бібліотекарі штату Огайо (США) для вирішення проблеми заборгованості літератури. Читання замість штрафу. Місцеві бібліотеки замість штрафу пропонують підлітків читання.

З ініціативи бібліотеки Mary Ann Mongan, кілька років тому було організовано Fresh Start Club. Відповідно до нього правилам, діти до 17 років, які вчасно не повернули бібліотечні книги, можуть бути звільнені від сплати штрафів, якщо сядуть за читання у присутності бібліотекарів. 10 центів штрафу дорівнює на хвилину читання. Аби читали!

Останніми роками в зарубіжних бібліотеках користується популярністю молодіжна програма «Читацький театр».

«Читацький театр» включає як елемент драми, так і навчання, і чудово трансформує будь-яке бібліотечне приміщення в сцену. Під час дії читач, що стоїть на сцені, перетворюється на справжню зірку.

«Читацький театр» – це мотивована стратегія, спрямовану поєднання усного читання, літератури і драми лише у аудиторії. На відміну від традиційного театру, читацький театр

не вимагає костюмів, гриму, меблів та заучування тексту. Потрібен лише текст, який підлітки читають вголос, включаючи свої емоції, міміку та ставлення до героїв.

Оповідач робить коментарі необхідні переходу між сценами. Елемент драми дозволяє учневі зробити висновок у тому, що читання – це діяльність, що дозволяє експериментувати. Підліток може вимовляти слова у різний спосіб і з різним значенням. Читачам надається можливість емоційно висловлювати своє ставлення до поворотів сюжету, а також оцінювати свою взаємодію з персонажами.

Бібліотекарі, які практикують цей спосіб залучення молоді до читання, дійшли висновку, що «читацький театр» допомагає підвищити швидкість читання, збагачує словник, покращує розуміння тексту, посилює можливості діалогової інтерпретації та сприйняття п'єси як літературної форми. В організації та проведенні цього заходу активну участь беруть волонтери.

У Нідерландах кожного року наприкінці січня відбуваються Національні дні читання вголос. Жителі країни так уподобали цю традицію, що дружно читають вголос дітям уже понад 15 років поспіль.

Акція проходить у форматі Національних сніданків читання вголос для дітей. До них долучаються всі: політики, національні й місцеві зірки, культурні діячі, лікарі й навіть цілі пожежні команди приходять почитати до шкіл та дитячих садків. Публічні читання відбуваються у дитсадках, школах, книгарнях, бібліотеках, транслюються в інтернеті і на ТБ.

У Чехії існує національна акція «Тиждень читання дітям», яка спрямована на те, щоб популяризувати читання вголос дітям та молодим людям, аби розвинути любов до книжок у юних жителів Чехії ще змалку.

Чеські вчені дослідили, що саме читання вголос найбільше спричиняються до того, щоб діти в майбутньому стали

самостійними читачами — таких 70 відсотків серед тих, кому в дитинстві читають. Для цього достатньо 20 хв на день. Тиждень читання дітям проводиться кожного року першого тижня червня. В усій Чехії організовують чимало заходів, які пропагують читання як задоволення.

Участь у традиційних читаннях дітям беруть школи, дитячі садочки, батьківські центри, бібліотеки та дитячі лікарні. Щороку читають вголос та розповідають про дитячу літературу понад 3500 різноманітних інституцій Чехії.

У школах, книгарнях, бібліотеках тощо облаштовують спеціальні затишні місця з книжковими полицями, де діти можуть проводити час, читаючи вголос книжки одне одному, обговорюючи прочитане, граючи.

Батьки, бабусі та дідусі, старші учні, автори, діячі культури запрошуються до шкіл та бібліотек, щоб почитати дітям уголос і розповісти про книжки, якими захоплювалися, коли самі були дітьми.

У Польщі існує соціальна акція «Уся Польща читає дітям».

Ця акція «Уся Польща читає дітям» має на меті поширення культури читання серед дітей та підлітків. Вона закликає дорослих поляків приділяти мінімум 20 хвилин на читання вголос дітям та підліткам у школах, вдома за обіднім столом, дитячих садках тощо.

Проект підтримали відомі польськи актори, спортсмени, співаки, бізнесмени, які знялися в 14 спеціальних рекламних роликах, де вони читають уголос книги своїм дітям.

У Сполучених Штатах Америки традиційно кожного другого тижня листопада проходить Національний тиждень юних читачів.

Учасники різних заходів, що проходять у рамках Національного тижня юних читачів, активно діляться своїм досвідом та

заохочують інших долучитися до дійства в соціальних мережах.

Багато бібліотек та шкіл під час Тижня юних читачів влаштовують акції читання вголос для дітей.

Таким чином. Читання вголос – річ надзвичайно корисна та потрібна. Тому пропоную активно впроваджувати цю форму роботи у своїх бібліотеках.

ДЖЕРЕЛА.

1. <https://ube.nlu.org.ua/article>
2. https://allright.com/uk/blog/teacher_blog_ua/pidvishhennya-ri-vnya-gramotnosti-5-perevag-chitannya-vgołos
3. <https://osvitoria.media/news/7-prychyn-chomu-chytannya-vgol-os-dyvovyzhno-vplyvaye-na-ditej-doslidzhennya/>
4. <https://speaktor.com/uk>
5. <https://life.pravda.com.ua/health/2017/12/04/227778/>